Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2006

STAIDÉAR GNÓ – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR I

DÉ CÉADAOIN, 14 MEITHEAMH 2006 – MAIDIN 9.30 r.n. – 12.00 nóin

ROINN B

(160 marc)

- Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
- **CEITHRE** cheist ar bith a fhreagairt.
- Bronnfar marcanna ar leagan amach agus ar chur i láthair mar aon le fóilíónna agus dátaí, de réir mar is cuí.
- Ba cheart go dtaispeánfaí an lá, an mhí agus an bhliain sna dátaí.
- Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

1. **Is Ceist Bhuiséad Teaghlaigh í seo.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) Ar *leathanach 9 de Roinn A* tá foirm Bhuiséid do mhuintir Mhig Uidhir don bhliain 2007. Tá an fhoirm páirt-chomhlánaithe. Iarrtar ort na figiúirí a líonadh isteach sna colúin 'Meastachán Aibreán - Nollaig' agus 'Iomlán don Bhliain' chun an fhoirm sin a chomhlánú. Ba cheart an t-eolas seo a leanas a chur san áireamh:

- Tá súil ag Tom le hardú céime i mí Iúil agus beidh ardú 30% ar a thuarastal ó 1 Iúil dá bharr sin.
- Tá súil ag Bríd le €350 sa bhreis a thuilleamh ar ragobair i mí Lúnasa agus gheobhaidh sí bónas Nollag de €500 i mí na Nollag.
- Tá súil ag muintir Mhig Uidhir €2,000 a fháil i bhfoirm díbhinní i mí na Bealtaine.
- Tiocfaidh méadú €27 sa mhí ar an morgáiste ó 1 Meitheamh.
- Beidh an iasacht gluaisteáin íoctha go hiomlán tar éis íocaíocht mhí Lúnasa.
- Ta árachas tí iníoctha go míosúil agus tiocfaidh laghdú 20% air ó 1 Meitheamh.
- Fanfaidh costais teaghlaigh ar an leibhéal céanna, ach amháin i mí Lúnasa, nuair a thiocfaidh laghdú 50% orthu.
- Meastar gur €850 a chosnóidh solas agus teas sa dá mhí dhéag (Eanáir-Nollaig 2007).
- Meastar go mbeidh costas €70 in aghaidh na míosa ar an bhfón póca ó 1 Aibreán, agus costas €100 gach dara mí ar an bhfón baile ó 1 Bealtaine.
- Tá súil acu go bhfanfaidh costais reatha gluaisteáin ar an leibhéal céanna gach mí.
- Tá socraithe ag Tom agus Bríd dul go dtí an Fhrainc ar saoire, rud a chosnóidh €2,500. Caithfear an fuílleach a íoc i Iúil.
- Tá súil ag an teaghlach €150 a chaitheamh ar bhronntanais i mí Iúil agus €450 eile i mí na Nollag.
- Níl a thuilleadh maisiú tí pleanáilte do 2007. (30)

(B) Freagair na ceisteanna seo a leanas sna spásanna atá curtha ar fáil ar *leathanach 10 de Roinn A*:

(i) Mínigh an téarma 'Díbhinní' i mBuiséad mhuintir Mhig Uidhir.

(ii) Ag deireadh Márta 2007, cad é iarmhéid deiridh an airgid thirim a bhfuil súil ag muintir Mhig Uidhir leis?

(iii) Tá iarmhéid deiridh an airgid thirim a raibh súil leis tar éis athrú ó Fheabhra go Márta. Mínigh **dhá** mhórchúis atá leis an athrú sin.

(iv) Sainaithin modh **amháin** chun déileáil leis an staid shealadach sin ag deireadh an Mhárta.

(10)
(40 marc)

2. **Ceist í seo ar Chuntas Club agus ar Theicneolaíocht na Faisnéise.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

Bhí stoc tosaigh de €4,500 ag Club Leadóige Chill Airne ina shiopa ar an 1 Meitheamh 2005.
Seo thíos achoimre de bhearta airgeadais an Chlub don bhliain dar críoch 31 Bealtaine 2006:

Fáltais:	**€**
Síntiúis	30,600
Díolacháin sa Siopa	20,000
Fáltais Disco	6,750
Íocaíochtaí:	**€**
Ceannacháin don Siopa	10,500
Speansais Disco	3,750
Solas agus Teas	4,460
Cúram Cúirteanna	3,900
Pá Airígh	6,500
Ús ar Iasacht	4,000
Árachas	6,890
Ceannach Fearais	10,000

Eolas breise ar an 31 Bealtaine 2006:

(i)	Stoc Siopa	€3,080
(ii)	Árachas réamhíoctha	€95
(iii)	Síntiúis réamhíoctha	€350
(iv)	Ús Iasachta iníoctha	€150
(v)	Fearas le dímheas de 15%.	

(A) Ullmhaigh:

(i) Cuntas Trádála Siopa don bhliain dar críoch 31 Bealtaine 2006.

(ii) Cuntas Ioncaim agus Caiteachais don bhliain dar críoch 31 Bealtaine 2006. (28)

(B) Ag an CGB (AGM) mhol an t-oifigeach chlub, a ullmhaíonn na cuntais, gur gá ríomhaire a cheannach agus na cuntais a ríomhairiú.

(i) Sainaithin an t-oifigeach a ullmhaíonn na cuntais i gclub.

(ii) Mol ríomhchlár oiriúnach **amháin** chun cuntais a ullmhú ar ríomhaire.

(iii) Luaigh agus mínigh **dhá** fhoinse airgeadais ar féidir le Club Leadóige Chill Airne úsáid a bhaint astu chun an ríomhaire a fháil. (12)

(40 marc)

3. **Ceist í seo a bhaineann le Tosca Táirgthe, Fás Geilleagrach agus Trádáil.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) I ngeilleagar ar bith, tá tosca táirgthe ag teastáil chun earraí agus seirbhísí a tháirgeadh.

Ainmnigh na **ceithre** thoisc tháirgthe agus an luach saothair/íocaíocht a ghabhann le gach ceann díobh. (8)

(B) Le blianta anuas tá leibhéal ard d'fhás geilleagrach bainte amach ag mórán tíortha.

(i) Mínigh an téarma 'fás geilleagrach'.

(ii) Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste **amháin** a bhronnann fás geilleagrach ar thír.

(iii) Ó na sonraí seo a leanas, ríomh an céatadán d'fhás geilleagrach ag tír áirithe ó 2004 go 2005. Taispeáin do chuid oibre.

	€
2004	800 milliúin
2005	850 milliúin

(10)

(C) **(i)** Mínigh an difríocht idir allmhairí sofheicthe agus allmhairí dofheicthe agus tabhair sampla **amháin** i ngach cás.

(ii) Baineann na sonraí seo a leanas le trádáil idirnáisiúnta tíre áirithe sa bhliain 2005:

	€
Allmhairí Sofheicthe	400 milliúin
Onnmhairí Dofheicthe	620 milliúin
Onnmhairí Sofheicthe	540 milliúin
Allmhairí Dofheicthe	260 milliúin

(a) Ó na sonraí thuas, ríomh an Comhardú Trádála agus Comhardú na nÍocaíochtaí. Taispeáin do chuid oibre.

(b) Luaigh i **ngach** cás cé acu comhardú barrachais nó comhardú easnaimh é.

(iii) **(a)** Mínigh an téarma 'ionadú allmhairí'.

(b) Tabhair breac-chuntas ar thoradh **amháin** a bhíonn ag ionadú allmhairí ar Chomhardú Trádála tíre.

(22)

(40 marc)

4. **Ceist í seo a bhaineann le Daoine ag Obair agus Caidreamh Tionsclaíoch.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) Ar an 24 Bealtaine 2006, thosaigh Séamas Ó Domhnalláin ar a phost nua mar dhíoltóir le Ó Conalláin Tta. Ar an gcéad lá aige sa phost, fuair sé cuireadh ó ionadaí áitiúil an cheardchumainn bheith ina bhall den cheardchumann ar eagla go mbeadh conspóid aige lena fhostóir.

(i) Cén teideal a úsáidtear, de ghnáth, chun an t-ionadaí áitiúil ceardchumainn in Ó Conalláin Tta a aithint? Tabhair breac-chuntas ar **dhá** sheirbhís is féidir leis an duine sin a dhéanamh do Shéamas.

(ii) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** chúis go mb'fhéidir go mbeadh conspóid ag Séamas le Ó Conalláin Tta.

(iii) Sainaithin **trí** chéim i bhfuascailt conspóide tionsclaíche le Ó Conalláin Tta.

(24)

(B) Íocann Ó Conalláin Tta bunphá seachtainiúil móide coimisiún le Séamas. Faigheann an fhoireann shinsearach sochar comhchineáil ón gcomhlacht chomh maith.

(i) Mínigh an téarma 'coimisiún'.

(ii) Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste **amháin** agus ar mhí-bhuntáiste **amháin** do Shéamas as bunphá seachtainiúil móide coimisiún a bheith á n-íoc leis.

(iii) Mínigh an téarma 'sochar comhchineáil' agus tabhair **dhá** shampla.

(16)

(40 marc)

5. **Is Ceist í seo ar Árachas.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) Ar an 1 Marta 2006, goideadh ríomhaire glúine agus clóire Phádraigín de Paor, 14 Bóthar na Mara, Cathair na Mart, le linn di bheith ag obair i Mala. Thug sí tuairisc ar an ngadaíocht an lá céanna don Garda Seán Ó Cathasaigh sa Stáisiún Gardaí áitiúil. D'inis sí dó gur cheannaigh sí an ríomhaire agus an clóire ar an 24 Feabhra 2006 nuair a thosaigh sí ag obair ina post nua mar ionadaí díolacháin. Árachaíodh an ríomhaire glúine ar €2,000 agus an clóire ar €500 le hÁrachas Uí Dhúgáin Tta (Uimh. Pholasaí 050926DM).

Ar an 5 Marta 2006, chomhlánaigh Pádraigín foirm éilimh dá comhlacht árachais.

(i) Comhlánaigh an Fhoirm Éilimh d'Árachas Uí Dhúgáin Tta. Bain úsáid as an doiciméad bán ar *leathanach 11 de Roinn A*.

(ii) Cé mhéad cúitimh atá Pádraigín i dteideal a fháil?

(iii) Luaigh agus mínigh an prionsabal árachais is mó a bhaineann leis an méid cúitimh a gheobhaidh sí.

(iv) Luaigh agus mínigh prionsabal árachais **amháin** eile a bheadh ábhartha leis an gcás seo.

(23)

(B) Is mian le Caoimhín Mac Cárthaigh árachas a chur ar a theach teaghlaigh ar fiú €200,000 é agus ar inneachar an tí ar fiú €60,000 é. Faigheann sé luachan €15 ar €10,000 don teach agus €19 ar €5,000 don inneachar. Socraíonn Caoimhín ar an teach a árachú ar €150,000 agus an t-inneachar ar a fhíorluach iomlán.

(i) Ríomh an phréimh árachais a bheidh le híoc ag Caoimhín. Taispeáin do chuid oibre.

(ii) Cén teideal atá ar an duine i gcomhlacht árachais a ríomhann an phréimh?

(iii) Dá dtarlódh dóiteán a dhéanfadh damáiste €60,000 don teach agus damáiste €10,000 don inneachar, ríomh an méid cúitimh a bheadh Caoimhín i dteideal a fháil. Taispeáin do chuid oibre agus mínigh do fhreagra.

(17)

(40 marc)

6. **Ceist í seo a bhaineann le Baincéireacht agus le hIasacht.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) Tá sé beartaithe ag Eibhlín Ní Dhuibhir, múinteoir a chónaíonn sa Tulach Mhór, gur cheart di roinnt airgid a choigilt, agus roghnaigh sí Cuntas Taisce a oscailt leis An bPost. Cuireann an t-airgeadóir in iúl di go mbeidh uirthi cáin a íoc ar an ús a thuillfear.

(i) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** rud a ndearna Eibhlín machnamh orthu, b'fhéidir, sular bheartaigh sí coigilt leis An bPost.

(ii) Ainmnigh an cháin atá le híoc ar an ús a thuillfidh Eibhlín.

(iii) Sainaithin **dhá** riachtanas dhleathacha ar leith atá le comhlíonadh ag Eibhlín agus í ag oscailt cuntas taisce leis An bPost.

(iv) Seachas Cuntais Taisce, ainmnigh **dhá** mhodh eile coigiltis ag An bPost atá ar fáil d'Eibhlín.

(18)

(B) Ar an 10 Marta 2006, chuaigh Eibhlín Ní Dhuibhir isteach go dtí Taisteal Wogan Tta chun saoire a chur in áirithe. D'íoc sí éarlais €300 le seic, agus chrosáil é chun é a dhéanamh chomh slán sábháilte agus ab fhéidir.

Comhlánaigh an Seic agus an Comhdhuille ar *leathanach 11 de Roinn A*. (6)

(C) Is mian le Tom, deartháir Eibhlín, iasacht a fháil chun roinnt fearas tí a chosnaíonn €6,000 a cheannach. Tá na roghanna seo a leanas aige:

Rogha 1: Fruilcheannach: Éarlais €400 agus 36 gála de €215 an ceann.

Rogha 2: Iasacht: €6,000 ar 7.5% RBÚ(APR) ar feadh 3 bliana, agus méid na hiasachta ag laghdú de réir €2,000 **gach** bliain.

(i) Ríomh costas iomlán **gach** rogha. Taispeáin do chuid oibre.

(ii) Cé acu rogha díobh a mholfá? Tabhair cúis **amháin** le do fhreagra.

(16)

(40 marc)

Leathanach Bán